

majdnem ugyanannyi ideig a francia Riviérán időzött. Tehát nem volt időtök erről az ügyről tárgyalnotok. Sem [a] Kincstárral, illetve a kormánnyal a magad jogos követelésének kifizetéséről.

Én azonban az ügyvédörökösökkel együtt igen nehéz gondok között élek. Ezt szintesteltem Előtted hangoztatni. De helyzetem kényszerít erre. Ezért változatlan tisztelettel arra kérek, légy szíves szorgalmazd meg Káldor ügyvéd úrnál úgy a saját részedre való pénzbeszerzést, valamint a részünkre járó tartozásod kiegyenlítését is. Azt is bizonyára jól tudod, hogy a legkülönbözőbb cikkek napi ára állandóan emelkedik, vagyis a forint vásárlóereje csökken. Ezért amikor - három hónap előtt március 5-i levelemben - egyezségi ajánlatunkat három és félmillió forint helyett egymillió forintra tettük, még akkor ez az összeg sokkal nagyobb vásárlóértéket képviselt, mint ma, és ha még hosszabb ideig húzódnék annak kiegyenlítése, egyre csökkenne annak belértéke. Tehát mi méltányos ajánlatunknak hosszabb ideig való fenntartásával egyre rosszabb helyzetbe kerülnénk.

Mindezeknél fogva és legfőként nem részletezhető *nagyon nagy anyagi nehézségeim és családi gondjaim miatt* ismételten tisztelettel és szeretettel felkérek a mielőbbi rendezésre.

Öszinte tisztelettel szívélyesen üdvözöl régi híved

Nagy Vince

Ui. Felvetem a gondolatot, hogy egy 10 000 forintnyi ácontó törlesztéssel nem tudnánk-e ennek a négy családnak nehéz helyzetén pillanatnyilag segíteni addig is, amíg a végleges rendezés megtörténhetik

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

¹ Helyesen feltehetően: Kádár Miklós.

293. KÁROLYI MIHÁLY GYÖNGYÖSI JÁNOSHOZ

(Budapest, 1947. május 31.)

Tisztelt Barátom,

Mielőtt Kairóba utaztam volt,¹ megállapodtam Rákosi és Szakasits miniszterelnök-helyettes urakkal és Veled abban, hogy visszatérésem után átbeszéljük és megvalósítjuk a délkelet-európai államokkal kapcsolatos külpolitikai tervemet, illetve felállítjuk az általam javasolt Délkelet-európai Intézetet. Előzetesen a rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter tisztjéről való lemondásomat bejelentő levelet intéztem hozzád. Ezt a bejelentésem a megállapodás után időlegesen visszavontam, és végleges visszavonását a terv keresztülvitelétől tettem függővé.

Most már két hét óta tartózkodom Budapesten, és még senki sem szólított fel arra, hogy a fenti tervet átbeszéljük, sőt arra sem kértek fel, hogy az Interparlamentáris Unió konferencián szerzett tapasztalataimról beszámoljak. Mindebből azt a következtetést vonom le, hogy szolgálataimra nincs szükség, és így arra kérek, hogy a rendkívüli követ és meghatalmazott miniszteri tisztetről való lemondásomat közzöld a minisztertanáccsal és hivatalosan is tedd közzé.²

Szívélyes üdvözlettel

PII 704. f. 131. ó. e. (fogalmazvány)

¹ Az Interparlamentáris Unió ülésére mint a magyar küldöttség vezetője március 23-án indult el, Bécsen keresztül vonattal Marseille-be, onnan hajón Egyiptomba, ahova április 3-án érkezett meg. 1947. április 4-étől 20-áig tartózkodott Kairóban, ahol beszédet is mondott. (Beszéde és beszámolója *PIL 704. f. 243. ó. e.*) Április 28-án érkezett hajón Nápolyba, ahonnan vonattal tért haza. Tapasztalatairól a *Tovább* című hetilapban számolt be (május 30.), „Egyiptom - Olaszország - Svájc. Egy út tanulságai” címmel. Cikkében panaszkol a erős polarizációt a világpolitikában, ezért elsősorban az USA-t teszi felelőssé, melynek külpolitikája úgy mond eltérte Wilson és Roosevelt örökségétől. Nápolyon és Rómán át tért haza, Olaszországban régi ismerőseivel, Sforzával, Nittivel is találkozott, az ideiglenes köztársasági elnök május 2-án fogadta. Kertész István szerint segítségével találkozott De Gasperi miniszterelnökkel is. Budapestre május második felében érkezett csak vissza.

² Károlyi megbízásával a kormányválság, Nagy Ferenc lemondása miatt nem foglalkoztak. Miután Böhm, akit a prágai követségre akartak helyezni, nem vállalta, mert „ő már túl öreg és beteg”, felmerült a kombinációban Károlyi Mihály neve is, aki a hírek szerint hajlandó is lenne Magyarországot Prágában képviselni”. (*Történeti Hivatal Sz.183.* - Böhm vizsgálati dossziéja. Jelentések az ÁVO-nak 1947. május 29. és június 6.) Erről azonban vele nyilván nem beszéltek, és közben sor került Auer lemondására. A Dinnyés-kormány megalakulása után a helyzet megváltozott. A nyugati magyar követek többsége, elutasítva a joggal jelentősnek vélt fordulatot, amely több volt kormányváltásnál, a nyugati hatalmakkal egyetértésben váratlanul lemondott megbízatásáról, köztük Auer Pál párizsi követ is, aki - miután június 4-én közölték vele, hogy hamarosan hazarendelik jelentésétételre - június 6-án levélben közölte Bidault francia külügyminiszterrel: „Az utóbbi napokban hazámban lejátszódott események arra kényszerítettek, hogy tudomására hozzam Önnek: a továbbiakban nem tekintem magam a jelenlegi magyar kormány képviselőjének.”

Auer Párizsban ismert franciabarát és tekintélyes politikus volt, ezért az új magyar kormánynak olyan utódot kellett keresnie, aki legalább hozzá hasonló ismertséggel és tekintéllyel rendelkezik. (A többi megüresedett követi posztra is igyekeztek tekintélyes, ismert személyiségeket kinevezni.) Így esett a választás Károlyira, aki a megbízatást örömmel elfogadta. Gauquié budapesti francia követ már 1947. június 29-én jelentette: „Úgy tűnik, a magyar kormány arra készül, hogy felajánlja a párizsi követséget Károlyi Mihálynak, az 1919-es Magyar Köztársaság volt elnökének. Én már tapogatóztam Bolgárnál, a Külügyminisztérium kommunista miniszterhelyettesénél, aki, úgy látszik, támogatja ezt a jelölést. Károlyi gróf múltja ismert a Minisztérium előtt. Nagyon megöregedett, de nyilvánvalóan ő a leginkább közismert személyiség, akit a mostani Magyarország ki tud küldeni külföldre. Felesége, aki Andrássynak, az államférfinak az unokája, nagyon előkelő asszony, lánya pedig, aki francia állampolgársággal bír, a háború alatt Londonban a Szabad Francia Erőknél volt szolgálatban, és egy időben M. Dejean titkárságán dolgozott.” (*AD Z Europe 1944-49, Hongrie, 1947/194*) Július 5-én Gauquié ismét jelentette: „a magyar kormány már több hónapja keres egy külügyminisztert... most arra jutottak, hogy ... a választásokig... rábízzák a Külügyminisztériumot átmenetileg M. Mihályfira, aki már tájékoztatási miniszter és ráadásul a köztársasági elnök kabinetirodáját is ő irányítja... Károlyi Mihály gróf párizsi kinevezése bizonyosnak tűnik, haladéktalanul meg kell számára kérni az agrément-t. Előzőleg szóba jött számára a prágai követség, a külügyminiszteri tárca és M. Tildy utódlása. Párizsi jelölését kedvezően fogadták a kommunista párt részéről. Nagyon is úgy tűnik, hogy más megfontolások között, annyi cserbenhagyás után, elcsábította őket a lehetőség, hogy egy annyira szem előtt lévő posztra, mint a párizsi, egy hajdani államfőt, egy nagyon is valódi gróft küldhetnek, akinek a felesége, egy született Andrássy, ugyancsak a legmagasabb magyar arisztokráciához tartozik, és nagyon ismert az európai társadalomban. Károlyi gróf, bár láthatóan megviselte kora és betegsége, nagyszabású, bár kissé kísérletes viselkedésű ember; az bizonyos, hogy az új magyar követ nem marad észrevétlen a párizsi diplomáciai testületben.” Július 7-én közli Gauquié: „A magyar kormány felkért, továbbítsak a francia kormánynak egy agrément-kérelmet, és pedig párizsi magyar követként Károlyi Mihály, a Második [sic!] Magyar Köztársaság volt elnöke részére...” Az agrément elnyerése után Károlyit augusztus 21-én nevezték ki, mire rögtön Párizsba utazott. A követséget addig Szakasits György tanácsos vezette.

294. KÁROLYI MIHÁLY JÁSZI OSZKÁRHOZ

(Budapest, 1947. június 2.)

Kedves Oszkár,

Csécsey Imrétől értesültem, hogy egy levelet írtál nekem, de ezt a levelet én soha nem kaptam meg. Most Csécsey odaadta nekem leveled másolatát,¹ és így nyomban válaszolok rá. Tudod, hogy mindig azon voltam: gyere haza, és itt helyben tájékozódjál a helyzetről. Most nem tudom neked ezt tanácsolni, de erre később még rátérek. Előbb hadd fejtsem ki a véleményemet mindarról, ami ezzel szorosan összefügg.

A magyar politikai események olyan gyorsan követik egymást, hogy még az itt élő is nehezen tudja átlátni a helyzetet. Ennek ellenére Te a távoli Amerikából írt cikkedben kategorikusan azt állítottad, hogy Magyarországon reakciós veszély nincs. Kedves Oszkár,